

ЦВЕТАНА МАНЕВА:

ИСКАМ ПУБЛИКАТА ДА ЗАБРАВИ, ЧЕ Е В ТЕАТЪР

Богдана Костуркова: Какво те на- кара да избереш професията на актьор, да си човек, който лицедейства?

Цветана Манева: Трябва да призная, че тръгнах по този път импулсивно. И обусловено от факта, че баща ми беше актьор. Неминуемо това дава отражение, защото децата се ориентират изначално към професията на родителите. Аз се колебаех между това дали да стана актриса или лекар. Доста по-късно разбрах каква е връзката между тези на пръв поглед диаметрално противоположни професии. Лекарят

се занимава със заличаването, потушаването, облекчаването на физическите страдания на човек, а мисля, че актьорът облекчава и помага на човек в духовния му живот, на емоционалния му свят, на равновесието му.

Богдана Костуркова: Ти изигра в сравнително млада възраст едни от най-мечтаните и най-трудните женски роли в световната драматургия. Това промени ли те? Натовари ли те? Оттласна ли те?

Цветана Манева: Всичка това ми се случи. Осъзнавам го във времето. Защо-

Цветана Манева

то докато работя, единственото ми усилие е да преодолее голямото препятствие и да се справя. Имах много високи летви, които трябваше да прескоча, без да ги съборя. Всичките тези роли ми се случиха една след друга и затова на първо място слагам помощта на Любен Гройс. Сам човек с това не може да се справи. Трябва някой, който да поеме част от проблема, който имаш. В моя случай това беше неопитност, несигурност, недостатъчно артистично самочувствие... Онова натрупване ми донесе определени умения, които и досега ми помагат по време на работа. Казват, че имам добра техника. Вътрешна дисциплина и техника – на говорене, на тялото, на чувството за мярка, за прецизност на детайла. С опита, който имам, вече мога да построя плътен и богат живот на моята героиня, независимо от това колко тя изказва или прави. Моята работа е да натрупвам у себе си нейния живот. Ние много малко от нещата, които ни се случват, споделяме точно така, както са се случили, обикновено не точно на този, на когото трябва, нали?... Много от нещата стоят у нас неизказани... И това ми върши много работа, когато измислям една биография, когато намислям вътрешния живот на героинята ми, който на сцената си поставям за задача да си го живее, независимо дали ситуацията по драматургия е елементарна, или диалогът, или езикът... Знам, че това винаги събира вниманието на хората, те си казват – там сигурно има нещо. Това е хубавото на опита, който тези роли ми донесоха. От интензивната работа върху тях дори бързо поумнях. Мисля, че това, което човек натрупва у себе си с течение на годините, с определени лични житейски ситуации и събития, от които той си вади своите по-

уки и усвоява определени житейски уроци, покрай тези образи при мен се случва в рамките на по-малко от едно десетилетие. Това не е лошо, но прекалено ме съсредоточи, прекалено ме събра. Направи ме по-критична, отколкото понякога ми е полезно.

Богдана Костукова: Доколко си свободна в намислянето на ролята?

Цветана Манева: Абсолютно съм свободна.

Богдана Костукова: А какво търсиш при измислянето на биография – споделяш твоите вълнения или задаваш въпроси, чиито отговори не знаеш?

Цветана Манева: Поставям въпроси. Това занимание има формата на тест. Какво си фантазирам? Какво намислям? Тук въображението може да е необузвано. Поставям си въпроси, които са свързани с ежедневните неща, които върши човек. Да речем – как спи моята героиня, сутрин какво прави. Търся отговор как се движи, какви грехи обича да носи. Обикновено обичаме не грехите, които носим, често искаме да облечем неща, които не биха ни отивали. Стигам до извода, че всеки живее двойствен живот, не по посока на притворство и лицемерие, а двойствен в смисъл на живот, в който присъстваш целият ти като физическа даденост и духовна цялост, и друг – един човек в тебе, който би искал да бъдеш...

Богдана Костуркова: И който умира с теб, без да се реализира?

Цветана Манева: Обикновено така става. И тази двойственост задължително я вкарвам в персонажите, в героините си.

Богдана Костуркова: Това носи ли ти усещане за по-голяма свобода?

Цветана Манева: Много по-забавно ми е. Признавам откровено – така

ми е забавно. Защото това е начин да откриеш в максимална степен един човек. Никога не мога да стигна до това какво точно си е мислил авторът за даден герой. Драматурзите не пишат за това. Вероятно си имат и своите колебания. Но в това упражнение – да разбера като употребява тази дума авторът защо избира нея, а не друга, която е аналогична и би могла да бъде използвана – съществува моето любопитство. От думите, от речниковия фонг се очертава героинята ми, за мен това е някакъв знак, който, като успея да анализирам, се открива самата енергия на човека. Ако си забелязала, флегматиците работят с определени гуми, холериците с други. Смесово са близки, но като значение много различни. С това се занимавам и ми е забавно. Това е част от играта. От предварителната игра.

Богдана Костуркова: А каква е ролята на режисьора?

Цветана Манева: Различна е. Понякога ми е помощник да отлепя и бързо да отхвърча и всичко да се намести. Понякога е обратното. Но все едно – той, режисьорът, не се занимава толкова с вътрешния мир, колкото с проявленията на този вътрешен мир. Разбира се, понякога изпитвам недостатъчност по отношение чувствителността, чисто човешката му чувствителност.

Богдана Костуркова: Летвата Любен Гройс ли е?

Цветана Манева: Да. Той ме научи на много неща, без да влиза в ролята на учител. С това, че точно в подходящия момент казваше подходящата дума, която ще ти помогне. Имаше търпението да ме остави да изпробвам нещата си до края и след това да ги коригира. Със свободата, с която той работеше и широтата да пробва своите намерения, не зачертавайки на-

меренията на артиста, а търсейки начин да ги съчетае, дори в някои случаи да се откаже от своите, ако това е необходимо, да те приобщи... Въобще той имаше редкия талант да те направи съавтор на това, което върши. Сигурно звучи малко абсурдно, тъй като Гройс беше винаги подготвен до краен предел, в дълбочина, и ти се струва невероятно, че можеш нещо повече да направиш. Винаги първоначално ми се е струвало, че трябва да се вместя в една, макар и широка, здраво конструирана рамка. Оказваше се обаче, че много леко, много свободно можеш да се движииш в нея. И е задължително, поне за мен е така, вътрешният ти свят да е по-богат от това, което показваш, от това, което казваш...

Богдана Костуркова: Краят на репетициите слага ли край на работата ти върху образа?

Цветана Манева: Излизам пред публика готова, но според мен нещата се наместват – представлението, ролята и аз узряваме някъде около десетото. Всичко, което ме заобикаля тогава, остава на някаква рефлексия, не го анализирам, преставам да бъда изненадана – приятно или не – от каквото се случва на сцената. В мое пространство се чувствам по-късно, но не мисля, че само с мен е така. То е в посока на увереността, на свободата, която прави представлението живо.

Богдана Костуркова: Влияеш ли се от това как публиката възприема спектакъла? Склонна ли си да се съобразяваш с тишината или аплауза?

Цветана Манева: Не, не съм склонна. Не съм привърженик на аплаузите по време на представление. Работя за това публиката да забрави, че е в театър. Знаем кои са моментите, когато долу ще настане ужасна тишина, кога ще се

Цветана Манева и Христо Мутафчиев в „Харолд и Мог“ от Колин Хигинс

чуе смях... Ако моята чувствителност е така трепетна, толкова истинска, няма да остане човек в салона, който да не усети това, да не го цени и има смисъл аз да го правя на сцената, ако то се пренася долу. Тогава пространството се насища, случва се театърът: когато се получи това движение на чувствата и мисли от мен към залата. Публиката е прекрасна, тя ти връща и те зарежда. Аз се стремя към идеалния вариант. Не се притеснявам, когато има по-бурни реакции или не на място, където съм очаквала. Това не ми пречи. Не гоня да ме разколебае и да ме накара да променям. Аз не стоя на сцената, за да обслужвам нечи настроения или желания в момента. Аз съм там, за

да умея да водя, да привличам към мислите и чувствата на героинята.

Богдана Костуркова: Какви са твоите героици?

Цветана Манева: Винаги съм аз, в каквото и образ да се намъквам. Интересувам се от проблема, който е заложен в цялото произведение. Ако проблемът на героинята не е мой, аз не се заемам с това. Гройс ми е завещал – „Без проблем няма да заставаш на сцената. Няма смисъл, всички ще разберат, че това не е твое...“ Ако не вярвам, че съществуват такива хора като Мог, а останалите са загубили сетивата си и предпочитат да ги наричат и определят като луди, необикновени, ненормални, аз нямаше да се заема с ролята на

Мог в „Харолд и Мог“ от Колин Хигинс в Малък градски театър „Зад канала“.

Богдана Костуркова: Почти успоредно репетираше крайно различна актьорска задача в Театър 199 – в „Монолог за Вагината“ от Ева Енслър.

Цветана Манева: Там също ме интересува проблемът. Незачитането на стойностите и достойнствата на един човек е първоначалната точка на насилието. Да караш някого да живее като теб и да го осъждаш за това, че той не иска и не приема тези норми си е насилие. В това моите две героини се доближават. Аз събирам в себе си техните проблеми и в този смисъл не ми е трудно. Различията са в стилистиката. „Монолог за Вагината“ си е толкшоу. Там не се чувстваш толкова сигурна и освободена, защото знам, че дори и с максимални усилия всичко да изглежда истинско и непосредствено, за такъв вид представления това не е достатъчно. Трябва да си абсолютно пряк. Не се играе. Да си максимално открит, до уязвимост. Преценявам, че този ход или печели хората, или ги отблъсква. Не можеш да изкрециш още в първата минута „Вярвай ми“. Не мога да струпам това върху публиката. То трябва да стане постепенно. Трябва да ги поведе. Дори в мислите си стигам по-далеч – да накарам зрителите да повярват, че и те са такива, че и те мислят така. Защото съм убедена, че съм права. Поне веднъж в живота им се е случвало нещо подобно. Ако са го забравили – аз съм възможността да си го припомнят. Говоря за хубавите неща, които са се случвали на човека и да пази Бог всички ни от лоши, които не можем да забравим.

Богдана Костуркова: Актьорът е публична личност, това създава ли проблеми за работата ти?

Цветана Манева: Каквато съм в живота, такава съм и на сцената. Аз съм актриса, която не ползва грим, защото съм убедена, че доближаването трябва да става вътрешно.

Богдана Костуркова: Има ли мисия театърът?

Цветана Манева: Щом вярвам, че има бъдеще, значи вярвам и че има мисия. За мен това е най-живото изкуство заради непосредствения контакт между човешки същества. Театърът е място, където доброволно се събират две групи хора – едните ще правят нещо на сцената, а другите са дошли именно заради това нещо. Има взаимност, която предварително е свързана с някаква почтителност, с добронамереност. Така става в театъра, а светът, в който живеем, е пълен с невъзможните ни отношения един с друг.

Богдана Костуркова: Като актриса кога се чувстваш щастлива?

Цветана Манева: Точната дума не е щастлива. Чувствам се удовлетворена, понякога въодушевена, възторжена. Има такива моменти. Никога не е цяло представление. Мисля, че гуендето не трае часове. То обема мигове. Веднъж в Смолян имах представление на „Нора“, спомням си, че преди това гледах фигурно пързалане. Изглежда, бях получила зареждане от прекрасните, фантастични двойки, неописуеми бяха... И усещането в представлението беше много странно. Чувствах се лек, чувствах се безвъздушен, не усещах физиката си. Преставаш да си подвластен на притеглянето. Това наистина е щастие.

Богдана Костуркова: Имаш ли нужда от приятели в работата?

Цветана Манева: Не. За мен не е необходимо да познавам предварително

колегите си, да съм общувала с тях. Имам нужда, когато работя, от професионалисти, които гледат на работата си отговорно като мен. Дисциплиниран човек съм, толерантен партньор на сцената, госта дълъг период мога да обслужвам ситуации, общи или на колега, но изисквам същото. Гледам много сериозно на работата си.

Богдана Костуркова: Позволяваш ли си да импровизираш – с текста например?

Цветана Манева: Ако промяната не е драстична и режисьорът не възразява – позволявам си. Обикновено това можеш да си позволиш с преведен автор. Но ако е пиеса на Константин Илиев (така обмислени и подредени са неговите думи), не си го и помислям. Знаеш ли, сега си давам сметка, че в моя актьорски път съм се срещала основно с добри автори.

Богдана Костуркова: Излиза, че си играла само това, което си искала. Как стана така?

Цветана Манева: Борила съм се, извоювала съм го и съм имала шанс.

Богдана Костуркова: Отказвала ли си роля?

Цветана Манева: Да. Гледала съм да става деликатно, да намирам приемливо извинение.

Богдана Костуркова: Защо?

Цветана Манева: Имам усещане доколко моето участие би могло да бъде от полза. За добър спектакъл са нужни добра драматургия, добри актьори и подходящо време, в което това произведение да се направи. Ако липсва първото условие, какво значение имат останалите?

Богдана Костуркова: Склонна ли си да поемаш риск?

Цветана Манева: „Монолози за Вагината“ си беше риск. Не можех да съм

сигурна, че ние четиримата – режисьор и актриси – ще намерим фината линия, по която да се движим. Лесно можеше да стане непоносимо, отблъскващо, грозно, без да го желаем. Това си е риск. Винаги съм си мислила, че по време на представление може да си излезе и половината салон. Но съм убедена, че трябва да се говори за тези неща и поемам този риск.

Богдана Костуркова: Обичаш ли да ходиш на театър?

Цветана Манева: Обичам определени неща. Има хора, които ме интересуват, очаквам нещо от тях. Следя с интерес младите режисьори и актьори. Те са с друга чувствителност, други са им изразните средства, по друг начин владеят или не владеят емоциите си. За тях други неща са важни. Определено не са поколение, което се тръшка. Те са много стойностни, защото се опитват сами да се изтеглят, а ние не им помагаме особено. Те вярват в себе си и това е чудесно.

Богдана Костуркова: Свободен човек ли си?

Цветана Манева: Да. Мога да вземам решения, мога да преценявам тези решения да не отнемат чужда свобода, правя нещата, които ми се иска да правя. Разбира се, често подсъзнанието ми избутва „Длъжна съм“, но то е част от възпитанието, което голяма част от живота ми изискваше. Но и това не е лошо. Добре е да се чувстваш отговорен. Чувствам се длъжна да отдавам нежност, грижа, внимание, защото това е моята природа. Мисля, че това довежда до хармония. Свободна съм, защото знам: отдаването и раздаването са моето щастие и никога не забравям, че моето нещастие са моите желания.

Разговаря Богдана Костуркова